Kadrina vald.

Kodukant

Kadrina valla ajaleht

September 2022
№ 7 (333)

Armas lugeja, augusti number ei jäänud ilmumata, vaid nüüdsest hakkab ajalehe number kandma eeloleva kuu nimetust.

Ilusat kooliaasta algust!

Kadrina Keskkooli uus juht Krõõt Nõmmela-Mehide tervitab kõiki uue kooliaasta puhul.

Direktori selja taga paistab trepp ja suur uks, mis on algavast õppeaastast uueks sissepääsuks majja.

Augusti lõpus alustavad õpetajad uut kooliaastat. Ka õpilastel ja lapsevanematel on viimane aeg mõelda, kus ja kuidas noor inimene uut hooaega alustab. Paratamatult tuleb jälgida, kas õppimiseks on olemas kõik materiaalne. Kuid kõige olulisem on olla lapsele vaimseks toeks. Olla olemas, jagada aega ja tähelepanu.

Kahtlemata on nii mõnigi mõelnud, mida uut toob kooliaasta. On neid, kes on altid uuendustele ja ootavad põnevusega, aga ka neid, kellele meeldib nii nagu on. Uue koolijuhina võin lubada, et kõik hea, mis Kadrina Keskkoolis on, saab hoitud ja toetatud ka edaspidi.

Minu eesmärgiks on võtta üle kõik toimiv ja selleks tuleb minul õppida esimese sammuna tundma koolipere, tutvuda arengukava ja ainekavadega. Edasised muudatused on juba ühise koostöö viljad. Direktor ei saa midagi tehtud personalita. Kooli nägu on suures osas just õpetajate ja töötajate kujundada. Koos ollakse üks tervik ja meeskond.

Erinevad rollid

Minu ja ma loodan, ka kõigi töötajate jaoks, on õppeasutuses kõige aluseks õpirõõm. Selleks, et toimuks õppimine ja areng ning aju teeks õppijaga koostööd, tuleb toita ja hoida õpilase motivatsiooni õppida. Meie kõigi tähtsaimaks prioriteediks peab tervikuna olema õppijakesksus, sest kool on loodud esmajoones õppijale ja pakkuma igale lapsele tarkust – arendades tema tegutsemisjulgust ja loovust. Toetades tema arenemist terviklikuks isiksuseks.

Formaalsest hindest tunnistusel, olümpiaadide ja eksamite tulemustest, veel tähtsam on õpilase õpirõõm ja motivatsioon, mis tuleb nii õppimise teadvustamisest kui ka õppimise vajalikkuse seostamisest ümbritseva eluga.

Õppeasutuse ülesandeks on anda õpilasele võimalus osaleda teda puudutavate teemade otsustamisel, arendada loovust ja ettevõtlikkust, julgust avaldada arvamust, võtta vastutust, kuid tulla välja ka uute ideedega. Lisaks toetada valikuvabadust ja toetada õpilase isikliku tee otsingut nii koolis, kohalikus kogukonnas kui ka ühiskonnas laiemalt. Seetõttu oleme pidevas arengus, et õppekava toetaks iga õpilase terviklikku arengut. Tähtis on ka, et õppimis- ja õpetamismeetodid oleksid mitmekesised ning kaasaegsed.

Gümnaasiumi tuleb hoida

Kadrinale on kindlasti esmatähtis tugev kogukonnakool. Anname omalt poolt panuse, et hoida tugevat Kadrina kogukonda ja olla avatud väljastpoolt tulevatele ideedele ning kogukonna koostööle.

Tähtis ülesanne on ka gümnaasiumi hoidmine. Et olla konkurentsivõimeline ja eristuv olukorras, kus maakonda on loodud väga laiapõhjalist haridust andev riigigümnaasium, tuleb olla innovaatiline ja erinäoline. Oleme leidnud õppesuunad, aga nüüd peame pingutama igal hetkel, et olla nendes parim, et meile õppima tulek ärataks huvi nii meie kogukonna, aga ka Lääne-Virumaa või lausa kogu Eesti õpilastele.

Hoiame oma kooli, õpime ja õpetame rõõmuga, toetame lapsi õppimisel ja arengul, leiame motivatsiooni õppida ja õpetada ning teeme Kadrina Keskkoolist Eesti parima kooli! Sellise, kus kõik sooviksid õppida, oma lapsed panna ja meelitaks õppima ka kaugemalt tulijaid.

Hoiame traditsioone, aga oleme innovaatilised!

Krõõt Nõmmela-Mehide

1. SEPTEMBRI AKTUSED

- **8.40** – õppeaasta avaaktus sisehoovis 2.–11. klassidele.
- **10.00** – aabitsaaktus 1. ja 12. klassidele huvikeskuse saalis.

Vihmase ilma korral aktused huvikeskuse saalis järgnevalt:

- **8.40** – õppeaasta avaaktus 2.–5. klassidele.
- **9.15** – õppeaasta avaaktus 6.-11. klassidele.

Vöökudujad koos juhendaja Helenaga enne viimast III Eesti Naiste Tantsupeo etendust.

Tantsivad Karud ja Vöökudujate unistus

Lõppeval suvel sai nii mõnelgi korral näha Kadrina rahvatantsugruppe jalga keerutamas.

2.–3. juulil Rakveres toimunud neljandal Meeste Tantsupeol esindasid Kadrinat kolm tantsurühma: Tere Kadrina Karud, Kahevahel mehed ja Kadrina Keskkooli 7.–9. klassi rühm. Kui Kahevahel mehed on rahvatantsus juba tuntud tegijad, siis Karude rühm oli tantsupeoks kokku pandud meie korvpallimeeskonna meestest. Mõlema rühma juhendajaks on meie rahvatantsujuht Helena Mägi. Noormehed pani ühes suunas astuma õpetaja Ebe Abner.

Helena sõnul olid kõik Kadrina tantsumehed tasemel ja vaatamata eriti kuumale ilmale said kõigi oma esinemistega hästi hakkama. “Vast kõige keerulisem ülesanne oli leida Karudele sobivad rahvariided, ja eks need varrukad ja püksisääred ehk veidi lühikeseks neile ka jäid”, naeris Helena. “Ent kõige olulisem – tantsupeoelamus ja kogemus saadi sellele vaatamata”, ütles Helena peo kokkuvõtteks.

Karude tantsurühm pälvis tähelepanu ka rahvustelevisioonis, sest pole päris igapäevane, et karud tantsima pannakse.

Kadrina Keskkooli 7.–9. klassi tantsurühm koos juhendaja Ebe Abneriga.

Kuum suveilm pani proovile kõik Meeste tantsupeol osalenud tantsijad. Fotod: erakogu

Vöökudujate unistus läks täide

Kadrina tantsurühm Vöökudujad osales esmakordselt 12. juunil Jõgeval toimunud III Eesti Naiste Tantsupeol. Vöökudujatele ühiselt oli see esimene tantsupidu.

Kaks pikka proovipäeva ja kolm tantsuetendust panid meie naised tõsiselt proovile, aga kodus selgeks õpitud tantsud ja tantsupeo emotsioon kokku andis kõigile vajaliku energia.

Vöökudujate rühma juhendaja Helena Mägi sõnul oli tantsupeole pääsemine rühma suureks unistuseks ning kõik pingutasid selle nimel. “Olen ülesüdame uhke oma tantsutüdrukute üle. Just sellised on tõelised Kadrina maanaised,” kinnitas Helena.

Nüüd on tantsurühmal plaanis väike suvepuhkus ja sügisest kohtutakse uuesti trennisaalis. Sest rahvatants hoiab tervise korras ja meele erksa.

Helena Mägi

Kae perra: 20 fakti Kadrina sauna ja selle omaniku Kadrina Saunaklubi kohta

Mis ühendab Taavi Rõivast, Barutot ja Oleg Grossi? Nad kõik on käinud Kadrina saunas, mis pole teps mitte tavaline ihuharimisasutus, vaid üks vanimaid järjekindlalt tegutsenud külasaunu Eestis. Ning meie väärikas sümpoosioni paik tähistab 28. augustil oma 65. sünnipäeva.

2010. aastal investeeris Kadrina saunaklubi Kadrina sauna hoonesse europrogrammide ja Kadrina vallavalitsuse abil 3 000 000 krooni, muutes ihuharimiskoha modernseks, kuid ajaloo hõngu hoidvaks ihuharimistempliks.

Tähistamiseks aetakse siga vardasse, mekkida saab spetsiaalselt valmistatud sünnipäevaõlut, mil peal uhked sildid. Et külalistel saunas kitsaks ei läheks, on oodatud külla ka ägedad auto- ja tünnisaunad. Kohale tuleb maailma saunakuningas. Rahvusvahelise Sauna – Assotsiatsiooni president Risto Elomaa. Kuid teretulnud on loomulikult kõik kohalikud, leilisõbrad.

Et ka lugejad sünnipäevalapsest rohkem teaksid on pannud Rein Sikk – Saunaklubi tulihingeline liige – kirja 20 olulisemat fakti, mis käivad sünnipäevalise ja tema omaniku Saunaklubi kohta.

KSK koos sõpradega lööb regulaarselt kaasa "Teeme ära" talgutel. 2015. aastal algas KSK liikmete initsiatiivil ja toel Kadrina Loobu jõe ääre kujundamine avalikuks spordirajaks, kus täna on nii kettagolfi, suusa- kui ka ekstreemrattaspordi rajad. Talgukorras käib Kadrina sauna ja ümbruse korrashoid ja küttepuude raiumine-saagimine. 2015. aasta fotol on jäädvustatud Läti sünnipäeva auks korraldatud saunapuude lõhkumise talgutel osalenud. Fotod: saunaklubi presidendi Ülo Kaisi arhiivist

1 Kadrina saunahoone avati 1957. aasta 27. juunil. Kadrina saun on vanim Eestis järjepidevalt tegutsev külasaun, mille tegevus pole kunagi pikemalt katkenud. Ehitamine maksis 244 900 rubla, avamispäeval esinenud Kadrinas Estonia teatri ooperisolist Tiit Kuusik. Teistel andmetel aga mitte. Saunaehituse initsiaatoriks oli toonane Kadrina MTJi juht, hilisem hinnatud põllumajandusminister Harald Männik.

2 Teadaolevalt oli esimene Kadrina saunaline Kadrina koduloo talletamise grand old lady, valla elutööpreemia laureaat Tiiu Uusküla, kes 10aastasena sisenes koos sõbrannaga sauna avapäeval majja ja leidis end korraga ... väljastpoolt suletud ukse tagant. Uks avati alles paar tundi hiljem, et lasta tähtsad külalised sisse.

3 Kadrina sauna haldav Kadrina Saunaklubi – KSK sündis Soomes 3. märtsil 2001. aastal, mil seltskond Kadrina sauna sõpru naases sõprusvald Janakkalast, muretsedes Kadrina amortiseerunud sauna saatuse pärast.

4 Täna on 25 liikmega MTÜ KSK Kadrina sauna omanikuks ja Kadrinas avaliku saunateenuse osutajaks, MTÜ liikmed on oma aja ja rahaga saunakultuuri panustajaks. Liikmete hulgas on auväärses eas kodanikke, põllumehi, auto- ja taksojuhte, jahimehi, asutuste ja omavalitsuste juhte, ajakirjanik, suhtekorraldaja, elektrik, keevitaja, lasteaednik.

5 Kadrina 65aastases saunas pestakse igal aastal puhtaks Kadrina aleviku täis rahvast. Üldjuhul on aastas 44 avalikku saunatamist, mida külastab 2500 saunasõpra nii Kadrinast, Rakverest, Tapalt, kuid ka kaugemaltki. Pooled saunas käijatest on pensionärid ja lapsed. Vähemalt kord aastas, kui mitte enam, toimub vallarahvale tasuta saunapäev.

6 KSK on toonud aegade jooksul Kadrina sauna avalikele kohtumisõhtutele vallarahvaga suhtlema 15 Eesti riigi ministrit. Lisaks äri-, kultuuri-, spordi ja religioonitegelasi. Nende seast on külalisteks olnud näiteks Oleg Gross, Martin Müürsepp, Baruto, Andres Sõber, Jaak Prozes, Contra, Arp Müller ja Karmeli koguduse juhid. Külas on olnud neli peaminiistrit, kaks riigikogu esimeest, suursaadikut ja üks peapiiskop.

7 KSK on kinkinud Kadrina kirikule orelivile ja Kadrina Keskkoolile suusarajamasina.

8 KSK on korraldanud Kadrina sauna ees ja sees avalikke tasuta kontserte, kus on esinenud näiteks Moldova puhkpilliorkester Fanfaarid, Kadrina pasuna- ja segakoori, Bonzo, Moonaküla Muusikaakadeemia.

9 KSK on korraldanud Eesti sünnipäevaks avalikke KSK presidendi vastuvõtte igale soovijale, et maarahvas ei tunneks end suurte pealinna pidustuste aegu kõrvalejäetuna.

10 Kadrina saunast algas Soome Suursaatkonna korraldusel Soome 100. sünnipäeva suur saunareis ümber Eesti.

11 KSK on korraldanud enam kui poolsada väljasõiduistungit eri saunadesse, jättes tänutäheks maha atestaadi, mis kuulutab külastatud sauna korralikuks leilitamise paigaks. Selliseid kiidukirju võib leida nii Raua täna saunast, Pihkvast kui ka Brüsselist.

12 KSK asutas Kohaliku Omaalgatuse Programmi toel 2015. aasta 29. mail Kadrina saunas Eesti esimese saunamuuseumi. Kogudes kogukonnast saunandusega seotud eksponaate, mida on tänaseks mitusada.

13 Kadrina Saunaklubile on pühendatud Tammerraamatu üllitatud Eesti esimene sauna-aabits "Vihaga, kuid vihata," mille pealkirjaks on saanud Kadrina Saunaklubi tunnuslause

14 KSK ettepanekul asutati Kadrinasse 2016. aastal Sauna tänav, et jäädvustada 1957. aastast järjepidevalt tegutsenud avaliku sauna rolli.

15 Kadrina sauna ees seisab 2018. aastast Saunaaise pink, ainulaadne nii Eestis kui kogu ilmas.

16 KSK lipu- ja embleemikavandi autoriks on Tiiu Veersalu, klaasist õllekannud valmistab Riho Hütt, keraamilised Merike Arbet. KSK auliikmed on ajakirjanik Enn Mälgand, omavalitsustegelane Einar Vallbaum ja saunaklubi asutajaliige ning president Ülo Kais. Teeneline saunaline on Roine Pekkolainen. KSK suurim meesfänn on Arvo Sõrm ja naisfänn Tamara Rummi.

17 Kadrina saunas toimus 2022. aasta 15. juunil Eestis esmakordselt kinoseanss, kus näidati saunafilmi. Ühisvaatamisel oli Kadrina kandi mehe, legendaarse "Kevade" filmi looja Arvo Kruusemendi taies "Naine kütab sauna". Samal päeval avati Kadrinas unikaalne Kruusemendi pink.

18 Kadrina saunas toimus 2022. aasta kevadel Kadrina Keskkooli õpilaste koolitund, kus tutvuti sauna ajaloo ja saunamuuseumiga ning õpiti praktiliselt vihtlemise algtõdesid. Kavas on muuta Kadrina koolinoorte saunatunnid regulaarseks.

19 Kadrina saun on paigaks, kus Rein Siku peas võrsus idee ülemaalisest sauna-aastast, mis saab teoks 2023. aastal ja mille sündmustes lööb Kadrina saun kindlasti ja rohkelt kaasa.

Kadrina sauna kasutama ja KSK-ga on liituma oodatud iga soovija, kes külastab regulaarselt Kadrina sauna ja on korraldanud KSK liikmeile ühe avaliku ürituse. Enam infot on FB-s KSK kodulehel. KSK juhatusse kuuluvad president Ülo Kais, direktor Andres Nukk, doktor Ain Suurkaev, mälumängur Risto Murumägi ja ajakirjanik Rein Sikk.

PS! ja omavahel öeldes (ehk fakt nr 20): Kadrina sauna reklaamitakse ka erilise ihupesuasutusena, mille laval on loetud Brechti ja eesruumis mängitud Pärti.

Kooliga kohaneb mitte ainult laps, vaid ka vanemad

Esimesse klassi minekust saab tihti esimene suurem väljakutse lapse teadlikus elus ja seda mitte ainult tema, vaid ka vanemate jaoks. Kooliga kohanemise kiiruse ja kerguse määravad ära väga erinevad aspektid. Õigupoolest algab kooliga kohanemine lasteaiast.

Lasteaed on oluline erinevatest aspektidest. Esmalt, kui vaadelda lapse sotsiaalset arengut, siis umbes neljandaksviiendaks eluaastaks jõuab ta arengus kohta, kus vajab lisaks vanematele aina enam eakaaslaste seltsi. Kui laps lasteaias ei käi, siis tema endaga pole katki midagi. Täiskasvanutega on lapsel enamasti lihtne, ta saab käituda nii nagu on harjunud. Vanemad suhtuvad väikestesse mõistvalt ja on seetõttu järreleandlikumad kui eakaaslased. Suhted, aga on läbi inimese elukaare üks keerukamaid valdkondi. Kooliga kohanemise juures on suhted ja nende kvaliteet võtmeteguriks.

Eakaaslastega veedetud aeg pakub lisaks suhete loomisele ja hoidmisele hulgaliselt muidki õppetunde, millest olulisemad on ehk empaatia areng ning emotsioonireguleatsioon. Emotsioonireguleatsiooni ja ka pidurdusprotsesside esmane hüppeline areng toimub 3.-6. eluaastani. Emotsioonireguleatsiooni oskused määravad ära kui hästi tulevad lapsed toime enda ja ümbritsevate inimeste emotsioonidega. Kuid mitte ainult, pidurdusprotsesside areng on lisaks suhtele oluline akadeemiliste teadmiste omandamise juures. Lapse jaoks, kes ei suuda ebaolulist pidurdada, võib saad õppeprotsess kannatuste jadaks.

Kool pole kollide kompanii ja õpetajad kollid

Kui kokkuvõtvalt võib öelda, et lasteaias käinud lapsel läheb kooliga kohanemine kergemini, siis alati see nii ei ole. Lapsed on erinevad ja vahest võib olla nii, et ka nemad jäävad suhetega jänni. Enamasti lasteaiaõpetajad küll märkavad last, kelle jaoks pole suhte loomine loomuomane. Kuid siin on ka erandeid. Mõnikord on eraklikud lapsed õpetajate jaoks mugavad – nad ei tekita probleeme. Kui eraklikkus tuleneb ärevusest, siis võib kool ja sellega seonduv muutuda lapse jaoks hirmutavaks.

Ärevus ise võib olla kaasasündinud, kuid nii nagu paljud geneetilised eeldused, lülitub see sisse koostoimes keskkonnaga. Arglikel lastel kipuvad olema ärevad ja arglikud vanemad. Sageli on justnimelt vanemate hirmud need, mis võsukest mõjutavad. Kooliga seoses on lapsevanematel palju hirme, kuid õnneks pole kool kollide kompanii ja õpetajad kollid.

Kuidas toetada last kooliga kohanemisel?

Mõistlik oleks enne kooli algust hakata keskkonda looma lapse ümber veidi teistsuguseks. Korralik uni ja aktiivne liikumine on parimad ärevuse ennetajad. Lapsevanemana tehke kõik, et laps käiks iga päev õues, kus on teiste lastega tore mängida ja liikuda.

Lapse kooliga kohanemisele aitavad kaasa turvalised hommiku- ja õhturutiinid. Uinumise ja ärkamise ajad võiksid paika saada augustis. Teadke, et kooli minev laps vajab umbes 10-tunnist ööund. Uinumise aeg võiks olla iga päev sama, seda ka nädalavahetustel, nii on lapsel lihtsam. Turvaliste hommiku- ja õhturutiinide all pean silmas hommikusi ning õhtuseid tegevusi. Lisaks pesemisele ja riietumisele peaks need sisaldama midagi mõnusat koos lapsevanemaga, need aitavad hoida lapse baasturvalisuse taset. Näiteks võib igal õhtul enne unejuttu arutada lapsega läbi, mis olid nii vanema kui ka lapse päeva parimad hetked ja mida toredat uus päev tuua võib.

Millised märgid viitavad kohanemisraskustele?

Kohanemisraskuste puhul räägib laps tavaliselt, et ta ei taha kooli minna. Põhjustena võib tuua muuhulgas kiusamise.

Teinekord võib soovimatus avalduda kõhuvalu või iiveldusega. Kuid mõlemad viitavad kõrgemale ärevusele. Sellisel puhul ei pruugi laps üldse tunnetada vastumeelsust kooli suhtes. Kool ise võib tunduda liialt väljakutseid pakkuv, mis tõstab lapse ärevust ja muudab hommikuse kooli minemise problemaatiliseks.

Samas, kui laps annab märku, et ei taha kooli minna, siis ei pruugi see viidata veel kohanemisraskustele. Tihti on kodus toredam, eriti juhul kui laps eelistab õppetööle mängimist.

Mida teha, kui laps ei kohane?

Tegevus peab lähtuma probleemi sisust. Püüdke last kuulata ja mõista, mis talle muret valmistab.

Kui laps räägib, siis püüdke peegeldada, mitte niivõrd lohutada ja lahendusi pakkuda. Peegeldamiseks on hea võtta lapse räägitav jutt oma sõnadega kokku. Kui olete saanud lapsest õigesti aru, siis ta nõustub ja räägib võib olla midagi lisaks, ka see on hea peegeldada lapsele tagasi. Kui oled mõistnud last valesti, siis laps püüab uuesti selgitada. Peegelda seni kuni laps enam midagi juurde ei lisa. Peegeldamine loob lapses tunde, et vanem mõistab teda.

Kindlasti räägi lapse kohanemisprobleemidest ka õpetajaga. Palu, et õpetaja looks lapse jaoks turvalise ruumi. Õpetaja tähelepanu võib muuta lapse kooliga kohanemise oluliselt kergemaks. Selleks piisab vähesest, näiteks võtta lapse jaoks väike hetk, et tervitada teda, uurida kuidas enesetunne on ja pakkuda vajadusel abi.

Kui laps toob ühe murena välja kiusamise, siis ei maksa võtta seda kohe puhta kullana. Pinge olukorras võivad lapsed teiste laste lähenemiskatseid tõlgendada kiusamise või norimisena.

Oleks hea konkreetsed olukorrad arutada lapsega läbi ja uurida, kas võib olla, et kaaslased tahtsid hoopis head. Tavaliselt esimeses klassis veel kiusamist ei esine, kuid kahtluse korral tuleb kindlasti klassijuhatajaga rääkida.

Kui lapsevanem tunneb ennast seoses kooli minemisega ebakindlalt, tajub seda ka laps. Meil kõigil on kogu aeg kiire. Kui teie laps läheb kooli, siis planeerige teadlikult oma tegevusi nii, et neid ei saaks liiga palju. Eelkõige peab rahu ja tasakaal olema lapsevanemas.

Heivi Mäekivi
psühholoog

Foto: Unsplash

Kadrina Keskkool valmistub suureks juubeliks

Kadrina Keskkool saab 65aastaseks. Mööbunud on jälle viis aastat viimasest suuremast kohtumisest. Kadrina Keskkool ja MTÜ Kadrina Keskkooli vilistlaskogu kutsuvad tähistama kooli juubelit ja saama taaskord kokku.

Laupäeval, 8. oktoobril on nii Kadrina Keskkool, Spordikeskus kui Huvikeskus vilistlaste päralt. Toimuma saab mööduvõtt korvpallis, saab tutvuda erinevate näitustega ja kuulata koolimajas koridorikontserte.

Vilistlaspeol esineb tantsuks ansambel The Swingers. Vilistlaspeo pääsmed on müügil piletikeskus.ee ja ka sündmuse toimumise päeval kohapeal. Kadrina Keskkoolist pensionile läinud õpetajatele ja kuldlendudele – sündinud 1958. aastal ja varem ning 1957. aastal rajatud keskkoolile eelnenud lendudele osalemine tasuta. Lisainfo kooli kodulehel ja kooli Facebook'i lehel.

Ootame ka pildimälestusi seoses loodava juubelinäitusega "Kadrina kool 120". Kõik teemad sobivad, palume lisada fotodele kirjelduse – mis seal toimub, kui meenub lisada palun kuupäev ja aasta nii hästi kui on meeles.

Fotod saate laadida üles https://padlet.com/evelintiiter/egn13665kskq, kui on küsimusi või ettepanekuid, kirjutage evelintiiter@kadrina.edu.ee .

Kuidas toimetada paberfotod meieni? Need saab viia kooli Evelini nimele sekretäri kätte – kirjaümbrikus ja teie nimega. Teeme fotodest koopiad ning tagastame esimesel võimalusel.

Kohtume vilistlaspeol!

Kadrina Keskkool

Jäädvustus 1986. aasta tunnist. Fotod: erakogu

Klassipilt 1990ndate keskpaigast.

Kadrina Keskkool 2004. aastal külas Rootsi sõpruskülas Moras.

RAAMATUSOOVITUS

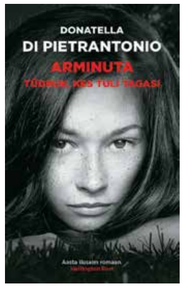

DONATELLA DI PIETRANTONIO
„Arminuta. Tüdruk, kes tuli tagasi“
2022

Kirjeldus: Haarav lugu räägib kodust ja perekonnast, sellest, kui määrava tähtsusega on need komponendid lapse kujunemisel ja arenemisel.
Loe kindlasti: Kui sulle meeldib Elena Ferrante romaan "Minu geniaalne sõbranna". Sobib lugemiseks nii noortele kui täiskasvanutele.

Selle suve sündantliigutavamaks romaaniks kujunes Päikese Kirjastuse poolt välja antud Itaalia kirjaniku Donatella Di Pietrantonio "Arminuta. Tüdruk, kes tuli tagasi".

Teismelise tüdruku Arminuta süda on lõhkemas, kui ta peab ühel kuumal augustipäeval lahkuma senisest hubasest kodust, toredatest vanematest, südamesõbrannast, ujumistrennidest, tantsukoolist. Ta ei suuda aru saada, mida ta on valesti teinud, et teda hüljatakse. Kes on tema bioloogilised vanemad? Kus on tema õige kodu?

Uues harjumatus keskkonnas, paljulapselises peres täis vaesust ja probleeme, aitavad Arminutal kohaneda noorem õde Adriana ning vanem vend Vincenzo, kes ei hiilga eriti koolitarkusega, kuid see-eest jagub elutarkust mõlemal küllaga. Kuigi neiu uus pere tundub esialgu hoolimatu ja tuim, on karmi koore all peidus sügavamad tunded.

Romaani teema on võetud 1960ndate aastate Itaalia ühiskonnast, kus paljulapseline pere võis anda vastastikusel kokkuleppel oma lapsukese lastetule sugulasele kasvatada.

„Arminuta" saavutas 2017. aastal kohe pärast ilmumist populaarsuse ja 2021. aastal valmis raamatust film.

Tiiu Kaare
Kadrina valla raamatukogu

Poola võistkond aktsioonis Kadrina laululaval.

“SEIS! POLITSEI!”

ehk lugu sellest, kuidas Kadrinas toimetasid pätid ja korravalvurid

2. augusti varahommikul oli rahvamaja täis melu – väärika ajalooga maja oli muutunud Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) taktikalise meditsiini kutsemeisterlikkuse võistluste staabiks.

Rahvamaja saalis said viimased õpetussõnad hindajad, kööginurgas määriti "kannatanule" kunstverd värske jalahaava peale ning koridori peal jalutas rõõmsal näol ringi koletu kõhuhaavaga tegelane.

Võistluste peakorraldaja, PPA arenduseekspert Heiko Porvali sõnul, kes on muide Kadrina Keskkooli vilistlane, on võistluse eesmärk säilitada ja edendada taktikalise parameediku oskusi ning täiendada teadmisi selleks, et reaalses situatsioonis osutada kannatanule parimat võimalikku abi. Võistlus ja sellega kaasnev piiratud ajaline faktor on üks võimalus kunstlikult stressi tekitamiseks.

Situatsioone tuli lahendada kiirusega üks situatsioon tunnis

Eestist, Lätist ja Poolast olid kokku 13 võistkonda, kes pidid lahendama tervelt 22 erinevat situatsiooni 22 tunni vältel, milles enamikes tuli elimineerida kurjategija ning anda meditsiinilist abi kannatanutele. Seda pideva magamatuse ning füüsilise kurnatuse foonil.

Tervelt kaheksa ülesannet toimusid meie valla territooriumil. Vohnja mõisa keldrites ootas ees lakke aheldatud ja läbipekstud pantvang, keda valvasid kurjategijad. Kadrina noortekeskuses võttis diskoõhtu ootamatu pöörde, kui narkouimas peoline kukkus pudeliga sihitult vehkima. Lisaks neile, tuli osalistel lahendada üleseandeid spordikeskuses, vaksalihoones, Sootaguse külas ja Kadrina laululaval, kus esmakordselt võistluse ajaloos oli võimalus pealtvaatajatel saada eriüksuste tegevusest osa.

Meeskondade tase oli kõrge

Poolast kohale saabunud terrorismivastase võitluse üksuse juht kiitis korraldust: "Tõeliselt suurepärane korraldus ja meeskondade tase on väga kõrge," sõnas ta. "Oma meeste tegutsemisega saan samuti rahule jääda ning loodame ka tulevikus tagasi tulla.

Isiklikult jäin väga rahule, meeskondade oskused on kõrged ning selle taseme hoidmiseks ja tõstmiseks ongi sellise suunitlusega võistlused mõeldud.

Lisaks kiidan suurepäraseid hindajaid ja rollimängijaid, tänu kellele olid need situatsioonid üllatusi täis. Eriline tänu ka Kadrina Vallavalitsusele, Vohnja Lasteaed-Algkoolile, Kadrina Spordikeskusele, Kadrina Kultuurikojale ja Kadrina Vabatahtlikule Päästele," võttis Porval kurnava päeva kokku.

Kadrinas, Rakveres ja Rutjal toimunud võistluse võitsid Lääne prefektuuri kiirreageerijad, kellele järgnesid K-komando ning Isikukaitsebüroo.

Kevin Volter
Kadrina Kultuurikoja kultuuri- ja kommunikatsiooni spetsialist

Lavastatud stseen Kadrina vaksalis. Fotod: Kevin Volter

Lavastatud satanistlik ohverdamisrituaal, üks olukord 22-st, mida politsei eriüksus lahendama pidi.

Murumäe Mälumäng

Eelmises lehes ilmunud pildil olid Kruusimäe kõrts ja Kadrina Haridusseltsi maja.

Õigesti vastasid: Neeme Mangulis, Merle Lauri, Ainu Kirotbek, Ingrid Liivamäe, Urve Stern, Mihkel Eller, Peeter Viira, Jüri Vološtšenko, Urmas Hinno, Harald Rahupõld, Are Kivimäe.

Uus küsimus

Kes on pildil?
Vastused teatada: telefonil 502 3846, e-postiga rystom@hot.ee, kirjalikult Koidu 21, Kadrina. Viimane päev on septembri kümnes päev.

Ikka teie,
Risto Murumägi

Flora tehases kõrgusid seadmed keldrist kuni kolmanda korruseni välja.

Huvitavad majad

Suve jooksul tutvustas Neeruti selts huvilistele Kadrina alevikus Viru tn 10 asuvat hoonet ja Undla mõisa lähistel paiknevat kunagist Flora tehast.

Majal Viru tn 10, mida väisasime 9. juulil, on eluiga 110 aastat. Kui kõrval asuv sama vana maja – Viru tn 8 – täidab endiselt eesmärki elamuna, siis maja nr 10 otstarve on muutunud ammu küsitavaks.

Kunagine vorstivabrik

1908. aastal müüs Hulja mõis krundi sakslasele Rudolf Konradile, kes asutas sinna vorstivabriku. Selleks ehitati paekivihoone otsapidi vastu Viru tänavat. Majja sisse rajati ka toiduainetetööstusele vastav puurkaev. Hiljem oli hoones Einpauli piimatööstus, viljaladu, munaühistu.

Kõrvale ehitas Konrad ka elumaja (Viru tn 8). Esimene maailmasõda tõi kaasa Konradi ja tema pere Saksamaale mineku. Varad jäid maha ja riigistati noore Eesti Vabariigi poolt. Undla vald pani hooned 1920. aastal oksjonile.

Elumaja ostjaks sai Aleksander Krimm, Undla vallakirjutaja ja Kadrina Hariduse Seltsi kauaaegne juht. Aleksander Einpaul ostis ära paekivihoone ja pani vorstivabriku uuesti tööle, asutas sinna aga 1925. aastal erameierei. Einpauli tütred ja poeg, kes külastasid Kadrinat 2002. aastal, meenutasid, kuidas üle päeva laaditi jaamas Peterburi rongile piima-, kooreja võipütte.

1951. aastal loodud Kadrina Masinatraktorijaam (MTJ) seadis hoones sisse töökoja nr 2 ja treierei. Eelnenud Elektri ja Masinaühistu ajal oli seal juba remonditud traktoreid ja automootoreid. Paekivihoone tänavapoolses otsas moodustasid kaks ruumi korteri, kus elas järjepanu mitu peret. Kuna 1956. aasta mais kaotas kohalik loomaarst Leonid Kalvik Tapa tee suurpõlengus töö- ja eluruumid, remonditi see korter tema perele. 1950ndate lõpuaastail ehitati endisest töökojast samuti eluruumid ja loomaarsti vastuvõturuum. Paigaldati veevärk kaevus elektri jõul töötava pumba ja paagiga pööningul.

Karpaatlaste majutamisest lihakaupluseni

Loomaarsti pensionipõlve aegu sai maja valdajaks kolhoos "Kalevipoeg". Uus veterinaar sai korteri mujale. EPT eeskujul palkas "Kalevipoeg" 1980ndatel ka karpaatlasi ehitustöödele ja majutas nad Viru tn 10.

Pärast Eesti Vabariigi taaskehtestamist asutasid vennad Andres ja Pearu Nukk tänavapoolses ruumis lihakaupluse. Peagi kasvas see toiduainete poeks. Kahe toa vaheline sein lammutati ja pood sai avara ruumi. Nad ostsid maja ka "Kalevipojalt" ära. Jääkeldris tegutses 1990ndate algusaastatel baar. Kui Andres Nukk viis toiduainete kaupluse teise hoonesse, seisis maja jälle mõne aasta tühjana.

Maja on tänaseni olnud mitme omaniku eravalduses. Muudetud on maja välimust – sarikate tõstmisega loodi teine korrus eluruumideks. Seda, et lühikest aega tegutses majas väikeettevõtjana õmbleja, meenutavad fassaadi kaunistavad raudsed roostepruunid rätsepakäärid.

13. augusti majaretk viis Undla mõisa lähistele, kus tegutses 1948 – 2002. aastatel tarbekeemiatooteid valmistav firma, esialgse nimega Mineraal, hiljem Flora.

Keemiatööstuse artelli loonud kaheksa meest otsisid Eestimaal kohta loodavale vabrikule ja leidsid selleks sobiva Loobu jõe kaldal paikneva Undla mõisa poollagunenud viinaköögi. Seal samas asus ka endine vesiveski hoone. Ehitisi asuti taastama ja aegade jooksul rajati neid hulgaliselt juurde. Tänapäeval on suurimaks arengu tõkkeks just asukoht – vahetu jõekallas ja tiheda liiklusega maantee.

Flora tehasest oli pärit hulgaliselt omaaegseid menutooteid

Endine viinaköök mahutas keldrist kolmanda korruseni aastakümneid seadmeid tarbekeemiatoodete valmistamiseks. Tuntumad tooted olid kingakreem, kummiliim, nitrotselluloosliim "Ago", pudelitesse villitud linaõlivärnits, abrasiivne puhastuspasta – esialgu plekk-karpides, hiljem plasttopsides, kuivpõletusaine tabletid, tapeediliim, pahtel. Kohapeal juurutati kunstnaha tootmist.

Kuigi pesupulber "Pirita" populaarsus oli suur, saabus pesemisvahendite ajaloos suur pöörde bioaktiivse granuleeritud pesupulbri tootmisega. Valgulist mustust lõhustava ensüümi toime pesupulbri koostises muutis tarbija seni vaevarikka pesupesemise märksa lihtsamaks.

Hoonete vajalikkus tootmise korraldamiseks oli igati põhjendatud. Rekonstrueeriti olemasolevaid ruume ja ehitati hulgaliselt juurde. Töötajate nobedad käed pakendasid tooteid pikki aastaid käsitsi. Alumiiniumtuubide ja automaatselt töötavate täitmisliinide ajad saabusid hiljem. Tuubide valmistamisliinide tarbeks ehitati uus hoone. Kaasajal ei ole toona hädavajalik masinavärk kaugeltki enam vajalik.

Tiiu Uusküla

Ilmunud on Neeruti mõisa tutvustav teos

"Väike Käbikandja. Neeruti mõis ja mitu lugu" on autori isiklik ning südamlik ühe mõisa lugu. Teada saab autori isiklikud mõisalood ja raamatus on peidus ka Neeruti mõisamaja tegelik kujunemislugu.

Loo peategelasteks on ajaloolises vaates nii autor ise kui ka tema mõisavanaema Leida ja tänapäevases kontekstis praegused omanikud – Ander ja Hanna Ild. Nii saab erinevate peatükkide abil ülevaate häärberi käekäigust, seda alates keskajast ja lõpetades praegse ajahetkega, kui uhke ehitis on tänaste omanike poolt päästetud ja taastatud.

Hea lugemisvara neile, kes on hoidnud just sellele mõisale põialt, seda läbi kõikide erinevate aegade.

80-leheküljelise teose vahelt leiab ka 20 värvifotost koosneva pildigalerii.

Marek Vahula.

Rahva Raamatusse ja Apollosse jõuab teos 16.–17. augustil. Hind jääb 19-20 € kanti.

Vaim mäletab

Miks on kultuur vajalik? Eriti ajal, mil kaunite ilmade foonil on tontlik sõda Ukrainas ja hinnatõus.

August. Suvi kestab, kuid lõikuskuu tähistab nii või teisiti selle lõppu. Kõik roheline puitub, viljad on saanud küpseks, koristatakse saaki, linnulaul on vaibunud, hommikud on jahedad ja kastemärjad. Herilaspesa on suurem ja võimsam kui kunagi varem, kuid ometi on hukkumisele määratud. Herilased sebivad varjatud nurkades ja ronivad ukse taha jäetud kingade sisse. Küpsemine, valmimine, rahunemine – sellised märksõnad võiks augustikuud iseloomustada. Kuid siiski suvi kestab veel.

See suvi on olnud pisut meeletum kui mõni varasem. Nii paljut on toimunud. Korraldatud on kõikvõimalikke üritusi. Alates kõige suurematest ja traditsioonilistest kuni kohalike keraamika töötubadeni välja. Eestimaa lühikesest suvest on võetud alati, mida võtta annab, kuid seekordne on olnud erilisem. Kindlasti on tihedalt kultuurisündmusi olnud ka seepärast, et pikalt on pidanud paljut jätma ära. Nüüd kiirustatakse, sest keegi ei tea, millal olukord muutub. Kõige taustal tontliku varjuna sõda Ukrainas ja hinnatõus.

Ärevuse leevenduseks

Üks tuttav müüja mainis, et inimesed teevad tavalises toidupoes sageli tohutuid arveid ja ostetakse väga palju, sageli üldse mitte esmatarbekaupasid, et neid võiks pidada "olevalmis-paketiks". Ehk on kõige taga ärevus, tingituna rahutust ajast? Õeldakse, et ole valmis raskeks sügiseks ja talveks. Mis paneb mõtlema. Ehk püütakse just toredate sündmustega midagi maandada – leevendada taustal vibreerivat ärevust?

Vaadates tihedat kultuurikava, hakkab silma pakutava kultuuri hea ja väga hea kvaliteet. Isegi, kui on tegemist lihtsa, kohaliku tähtsusega keraamikatöötoa või maalilaagriga. Hea vaimsus, mis on kohal – see loeb. Kultuur on hingetoit, mitte meelelahutus, mis jätab hinge nälga. Vaimumaailma luuakse ja jagatakse ning selle kvaliteedimäärajaks on puhas loomise allikas. Puhas, sest hea, ilus ja tore kultuur saab tulla vaid siirast ja puhtast hingest. Ja mida teisele jagada, on loojale puhas rõõm.

Selline kultuur on teadlik või sagedamalt ebateadlik vastukaal kõigele halvale. Seda on vaja, et saavutada taas sisemine tasakaal. Ja mitte ainult enda, vaid viia balanssi viltust maailma. Meie ei tea, kuidas see täpselt käib ja polegi vaja, meie asi on panustada. Isegi, kui peaksin mõnel pühapäeva hommikul olema kirikus üksi, ei jäta ma jumalateenistust pidamata, sest see lisab tillukese osa "positiivset energiat" kõigi ühisesse hingemaailma, mida jagame ja hingame.

Mida enam on maailm kiivas, seda enam hing otsib

Hing januneb kõige hea, ilusa ja õige järele, sest ta teab, kust on see kõik pärit. Hing mäletab oma päriskodu, mäletab Loojat, isegi kui meil on läinud meelest. Vaim mäletab ja tuletab aegajalt meelde. Ja nii ta otsib sellestki maailmast märke allikate allikast. Mida enam on maailm kuivanud ja kiivas, seda enam otsib. Ja muidugi leiab, sest kirjutatud on: otsija leiab ja koputajale avatakse.

Tajume, et midagi on korrast ära, maailm on tasakaalust väljas, kuid tahan uskuda, et kõik head hinged tegelevad sellega – annavad pisikese panuse tasakaalu heaks. Muidugi pakkub ilm hingetoidu pähe küllaga asendusaineid, kuid ka siin kehtib reegel, et puud tuntakse tema viljast. Ehk siis tulemus loeb. Kas see toitis hinge tõeliselt või oli tegemist vaid peibutisega, "kiirtoiduga", mis jättis hinge nälga? Tahan uskuda, et tunneme selle ära.

Looja on oma uskumatus võimsuses tõeline džentelmen. Ei suru ennast peale. Eelistab anda endast märke, teha vihjeid. Avada salamahti hea ja ilusa kanali. Lootes, et inimesed taipavad ja teevad teoks, mis Tal kavas on. Ta ei siruta taevast sõrme ega lükka asju õigesse paika, vaid eelistab saata teise inimese, kes toob meie ellu rohkem rõõmu, lootust ja kindlustunnet. Ja Ta on kokkuvõtteks ilmselt meiega kohutavalt kannatlik.

Meelis-Lauri Erikson

KIRIKU VEERG

Foto: Rene Seeman

Leerikursus
Kadrina koguduses algab
11. septembril kl 11 kirikus
*tutvumine ristiusu alustega
*võimalus ristimise ja leeriõnnistuse kaudu kogudusega liituda
53458594 või kadrina@eelk.ee

NEERUTI SELTSI TEADAANNE

Seitsmendat aastat järjest korraldame koostöös Viru Instituudiga pärimuskonverentsi Kadrina rahvamajas.

Seni on räägitud lahti mitmesuguseid teemasid ja on kuuldud paljude tuntud inimeste seisukohti. Kõik konverentsid on toimunud septembrikuus, et tähistada ühtlasi Neeruti Seltsi sünnipäeva. Nii ka sel aastal, sest 17. septembril on seltsi 21. sünnipäev. Et käesolev aasta on kuulutatud raamatukogude aastaks, ongi teemaks "Raamatukogu läbi aegade".

Peaesinejaks on palutud raamatukogunduse ja ajakirjanduse asjatundja TÜ raamatukogu direktor Krista Aru. Põhjalikult saab kuulda ka kohaliku raamatukogunduse käekäigust aegade jooksul. Kuulama on oodatud kõik Kadrina kultuurielust hoolivad inimesed lähedalt ja kaugemaltki.

Olete oodatud Kadrina rahvamajja 17. septembril kell 12.

Tiigi saare lava võtab juba kuju

Ridakülas on olnud toimekas suvi, sest Kaasavast eelarvest rahastust saanud tiigi saare lava ehitus on võtmas ilmet.

Valmis on saanud Seltsima- ja poolt saarele pääsemiseks vajalik sild, lava ise ja kokku on löödud freesprussidest majake, mis annab tulevikus varju pillimeestele ja teistele esinejatele.

Selleks, et prussid oleksid kenasti immutatud ja puslena kokku löödud olid appi tulnud kogukonna tublid noored ja kogenumad juhendajad. Nüüd jääb üle vaid oodata katuse ja paraaduste paigaldamist. Maja värvimiseni jõutakse nähtavasti järgmine aasta – enne peab naispere otsustama, mis värvi fassaad võõbatakse.

Kodukant

Undla paisu veeluba tühistati

Seoses aastaid veninud paisu rekonstrueerimistööde alustamisega tuli Keskkonnaametil Loobu jõe olukorra ja sealse elustiku säilitamise eesmärgil tunnistada Loobu jõe paisutamise luba Undla paisul kehtetuks.

Keskkonnaamet andis Undla Vesi MTÜ-le tähtajatu vee erikasutusloa Undla paisul Loobu jõe paisutamiseks ning kalapääsu rajamiseks hiljemalt 31.12.2019.

MTÜ ei olnud käesoleva korralduse koostamiseni Keskkonnaametile nõuetekohast taotlust veeloa muutmiseks esitanud. Sellest johtuvalt ei olnud Keskkonnaametil võimalik veeluba enam pikendada.

2016. aastal läbi viidud uuringus toodi välja, et Undla pais on mädanenud ja kogu vesi voolab läbi paisu konstruktsiooni, mistõttu on paisjärves veetase alanenud esialgset tasemest ca 0,2–0,3 m ning kinni kasvamas ja muutumas märgalaks.

Samuti tõstab paisjärv Loobu jõe temperatuurirežiimi, mis mõjub negatiivselt lõhilaste arvukusele. Kalapääsu tõttu on paisust ülesvoolu elutsev jõeforelli populatsioon isoleeritud.

Undla pais asub Loobu jõel lõhe, jõeforelli, meriforelli ning harjuse kudemis- ja elupaigaks oleval veekogu lõigul. Eelnevale tuginedes on Undla paisul kalade läbipääsu tagamine, kalapääsu rajamisel või paisutuse likvideerimisel, oluline Loobu jõestiku kalandusliku potentsiaali taastamiseks.

Pamela Talzi
Kadrina Vallavalitsuse keskkonnaspetsialist

Etenduse ajal küll tibutas, kuid laagrilised ega juhendajad ei ole papist. Tekstid olid peas, liikumised paigas ja pealtvaatajatel jäi ainult haaratult näitlejatega kaasa minna. Fotod: Kodukant

Vohnjas toimus vahva laager

Juulikuu alguses kogunesid Vohnja mõisa juhendajad Õnne Kiviperk, Tiina Poopuu, Kadi Koort ja veidi üle 20 lapse, et veeta ühiselt viis meeleolukat suvepäeva vibu- ja loovuslaagris.

Kohe võib ära öelda, et osalistel oli niivõrd tore, et keegi lastest koju minna ei soovinud, vaid oleksid hea meelega jäänud terveks suveks.

Pole ka imestada, sest iga päev pakkus põnevaid tegevusi. Näputööks oli neil võimalus voolida nii savist stiilne seinakell, plahvatava-karpkaardi kui ka meisterdada vibunool, millega märki lasta. Kuigi viimane tundub päris keerukas ese, mida valmistada, siis noored rääkisid, et polnud see nii raske midagi. On vaja ainult veidi kannatlikkust ja kindlat kätt ning kõigil oligi personaalne vibunool valmis, mis teiste omadega sassi ei lähe.

Vibunooled leidsid ka korralikult kasutust, sest igapäevaselt harjutati vibulaskmist. Suurem eesmärk selleks oli viimasel päeval etendatud "Robin Hood", kus kõik laagrilapsed kaasa tegid.

"Robin Hood" andis ka võimaluse näidata, et Vohnja mõisa kõrval olev madalseiklusrada sobib suurepäraselt lavaks, mida saab mänguliselt tükki kaasata.

Jääb vaid soovida, et juhendajatel on jõudu ja jaksu järgmisteks suvepäevadeks.

Laager sai teoks Leader projekti toel.

Kodukant

LUGEJA KÜSIB, AMETNIK VASTAB

Mida teha, kui kahtlustad, et leidsid karuputke?

Tegemist on kokkupuutel tervisele ohtliku, kiire kasvu ja levikuga Euroopa suurima rohttaimega on selle taime tõrje eriti oluline.

Karuputke avastamisel tasub esmalt teha taimest pilt ja teavitada leiust, mis on pigem kaardistamise eesmärgil kui nõusoleku saamiseks, omavalitsuse keskkonnaspetsialisti Pamela Talzit. Kontakt pamela.talzi@kadrina.ee, 5342 2783.

Karuputk võib olla kuni viis meetrit kõrge, lehelabad kuni üks meeter laiad, varre läbimõõt kuni kümme sentimeetrit. Foto: Wikipedia.

Tasub olla äärmiselt ettevaatlik

Kui taime mahl satub nahale, ilmub päeva või paari jooksul kehale esmalt kipitav punetus ja hiljem valulikud rakud. Tekkinud haavad paranevad aeglaselt ja armid võivad jääda aastateks. Põletusvillid võivad mõnel juhul tekkida iseeneslikult samadesse kohtadesse tagasi.

Taimemahlaga kokku puutunud nahk tuleb pesta kiiresti vee ja seebiga ning vältida mõnda aega antud kohal otsest päikesepaistet.

Rohkemaarvulise karuputke leiukoha puhul teavita omavalitsust ja Keskkonnaametit, kes koostab iga-aastast riikliikku tõrjekava. Üksikut taime võib ettevaatusabinõusid kasutades tõrjuda ise, kuid omavalitsust ja Keskkonnaametit – info kogutakse üle-Eestilisele kaardile – tuleb siiski leiust teavitada.

Kuidas toimida?

Lihtsaim on karuputkest vabaneda kevadel, kui taim on 20 sentimeetri kõrgune ja pole hakanud õitsema. Juba enne õitsemist on karuputk teistest taimedest tunduvalt suurem – tõrjudes seega teised liigid taimekooslusest välja. Taime seemned on idanemisvõimelised kuni kümme aastat.

Karuputke on võimalik tõrjuda ka mürgitades, aga üldjuhul on tõhusaim välja kaevamine. Selleks kasuta enesekaitsevahendeid: paksud kindad, keha katvad ja taimemahla mitte läbilaskvad riided, kaitsevisiir või muu nägu pritsmete eest varjav vahend.

Esmalt eemalda taimelt labidaga suuremad lehed ja tõsta ettevaatlikult eemale. Seejärel eemalda õisikud ja jäta eraldatuna kuivama. Seemnetega õisikud põleta. Sellele järgnevalt n-ö langeta taime vars ja tõsta ohutusse kaugusse.

Kaeva välja 15-20 sentimeetri pikkune peajuur ehk "porgand", eemalda sellelt suurem osa mullast, tükelda paarist kohast ja jäta kuivama. Mitteõitseva taime puhul piisab vaid taime eemaldamine juurest ja juure välja kaevamisest.

Kuigi põhilised kasvukohad on karuputke võõrliikidel Lõuna- ja Lääne-Eesti, vähem saartel, võib neid kohata kõikjal Eestis. Nad levivad peamiselt vooluveekogude kallastel, maantee- ja raudteeservades, prügipaikades ja söötis põllumaadel.

Eestis on ohjamiskava alusel iga-aastast üleriigilist tõrjet teostatud 2006. aastast alates. Tõrje eesmärgiks on vähendada nii inimesele kui kodumaisele loodusele ohtlike karuputke liikide levikut Eestis ja pikemas perspektiivis need liigid hävitada. Peamised tõrjemeetodid on glüfosaadil põhineva herbitsiidiga käsitsi mürgitamine ja kaevamine.

Vastas
Pamela Talzi
Kadrina Vallavalitsuse keskkonnaspetsialist

September toob Hulja postiteenustes muudatusi

Vähese külastatavuse tõttu suletakse 1. septembril Hulja postipunkt.

E-kaubanduse kasvades on posti- ja pakiteenuste tarbimisvajadused ajaga muutunud, lisandunud on uue võimalusena pakiautomaat ning väheneb postiasutuses kohapeal teenuste tarbimine.

"Tulenevalt sellest vaatasid kevadel valla ning Omniva esindajad koostöös üle piirkonna teenuste korralduse ning mahud. Ajakohastamiseks on kavas Hulja postiteenustes muudatused – Hulja postipunkt sulgeb uksed 1. septembril vähese kasutatavuse tõttu," kinnitab Omniva Ida piirkonna juht Tõnu Leitsmaa.

Ta lisab, et postiteenus ei kao kuhugi ja selle toob nüüd koju või tööle personaalne kirjakandja ja pakke saab saatasaada ka Omniva Kadrina pakiautomaadis. Tavapäraselt jätkavad tööd lähimad Kadrina postipunkt ja Lepna postipunkt Rakvere vallas.

"Sulgemisest on küll väga kahju, kuid tõsiasi on, et Hulja postipunkti ei külastatud mõistlikku ülalpidamist arvestades piisavalt. Kuid alternatiivina on olemas personaalne kirjakandja teenus, mis on hõlpsasti kättesaadav ja mugav – kirjakandja tuleb otse koju kätte. Kindlasti ei tasu seda võimalust vajadusel jätta kasutamata või kuidagi peljata," kommenteerib Kadrina vallavanem Kairit Pihlak.

Alles jääb ka Reeda poe juures olev postkast, mille tühjendamine toimub neljapäeviti kell 8.00.

Mida personaalne kirjakandja endast kujutab?

Postiasutus ei ole lähedal, aga soovid saata või saada pakki? Vajad postmarki, ümbrikku või pakendit? Tasuda arveid või saata kirja? Kutsu selleks personaalne kirjakandja koju või tööle. See on tasuta kui elad postiasutustest kaugemal kui 5 km, lähemalt tulek maksab 5 eurot. Kehtivad täpselt samad hinnad kui postiasutuses ja maksad ainult ostetavate postiteenuste eest.

Personaalse kirjakandja tellimine on imelihtne: tellimiseks helista telefonil 661 6616 või kirjuta www.omniva.ee/era/abiinfo/kirjakandja_tellimine. Märgi, mis teenust soovid ja aadress. Omniva klienditeenindaja võtab sinuga ühendust ja lepib kokku teenindamise aja. Tellimus täidetakse üldjuhul järgmisel tööpäeval, aga mitte hiljem kui kahe tööpäeva jooksul ajavahemikus kell 8-17.

Kodukant/Omniva

Mammograafiabuss ootab Lääne-Virumaa naisi sõeluuringule

Ajaperioodil 05.09.–23.09.2022 külastab mammograafiabuss Lääne-Viru maakonda.

Tervisekassa kutsub sihtrühma naisi agaralt võimalust kasutama, kuna sõeluuringul osalemine on tasuta ja sellega on võimalik haigus avastada enne, kui see jõuab kaebuste näol endast märku anda. Käesoleval aastal on Lääne-Viru maakonnas kutsutud rinnavähi sõeluuringule 4006 naist.

Igal aastal saab keskmiselt ligi 1000 Eesti naist rinnavähi diagnoosi. Rohkem kui neljandik naistest saab oma diagnoosist teada tänu sõeluuringule. Väga oluline on rindu regulaarselt kontrollida, sest mida varem rinnavähk avastada, seda edukam on ravi ja suureneb haigusest jagu saamise tõenäosus.

"Rinnavähi sõeluuringul osalemine on muudetud naiste jaoks võimalikult mugavaks. Rinnauuringuid korraldavad kõik suuremad Eesti haiglad. Lisaks sõidavad ringi mammograafiabussid, mis külastavad aasta lõpuni erinevaid Eesti piirkondi, peatudes nii suuremates linnades kui ka väiksemates kohtades," ütles Tervisekassa avalike suhete ja tervise edenduse osakonna spetsialist Ave Jüriöö.

Lääne-Viru maakonnas osales möödunud aastal rinnavähi sõeluuringul 65% naistest, Eesti keskmine hõlmatus oli 60%. Kuigi aastate jooksul on rinnavähi sõeluuringutel osalemisprotsent kasvanud, on naiste tervisekäitumises veel vajalikud olulised muutused.

Sõeluuringule on oodatud ravikindlustatud ja ravikindlustamata naised vanuses 50–69. 2022. aastal kutsutakse rinnavähi sõeluuringule naised sünniaastaga 1954, 1956, 1958, 1960, 1962, 1964, 1966, 1968, 1970, 1972.

"Tuletame meelde, et alates 50. eluaastast oodatakse naisi sõeluuringule iga kahe aasta järel. Sõeluuringust on oluline osa võtta ka siis, kui kaebused puuduvad. Sel aastal saadame esmakordselt naistele ka SMS-teavituse bussi jõudmisest tema elukoha piirkonda. Soovitame uuringule registreerida aegsasti, et leida endale sobiv aeg ja aidata ära hoida järjekordade teket," rääkis Jüriöö.

MAMMOGRAAFIABUSS

Mammograafiabussi sõidugraafik Lääne-Virumaal:

- 05.09.2022-23.09.2022 peatub mammograafiabuss Rakveres Tsentrumi keskuse tagumises parklas (Lai 21). Aja registreerimiseks helista telefonil 6 274 470.

Mööda Eestit ringi liikuvatele mammograafiabussidele lisaks on võimalik rinnavähi sõeluuringut teha ka raviasutustes.

Helista ja broneeri aeg:

- Mammograaf Rinnakliinik, Estonia pst 1/3 (II korrus), +372 627 4222
- Mammograaf Rinnakliinik, Kotka 12 (A korpus), +372 627 4470 I +372 515 5405
- Põhja-Eesti Regionaalhaigla, J. Sütiste tee 19, +372 617 2405 I +372 5300 6334
- Ida-Tallinna Keskhaigla, Pärnu mnt 104 (Magdaleena radioloogia osakond, C korpus, I korrus), +372 606 7684 I +372 666 1900
- Ida-Viru Keskhaigla, Ilmajaama 14, +372 331 1711
- Narva Haigla, Haigla 5, +372 357 2737
- Tartu Ülikooli Kliinikum, L. Puusepa 8, +372 731 9411

Rohkem infot rinnavähi sõeluuringu kohta leiab: https://soeluuring.ee/rinnavahk/

II maailmasõjas langenute ühishaua likvideerimisest

Seoses suurenenud huviga Kadrina alevikus Pargi tänaval asuva II maailmasõjas langenute ühishaua vastu anname teada, et vallavalitsus on otsustanud 19. juulil, et antud ühishaud asub ebasobivas asukohas ning algatas ümbermatmise ettevalmistamiseks vajalikud tegevused.

Ümbermatmise otsustab ja teostab Kaitseministeerium ning vastav avaldus on vallavalitsuse poolt selleks esitatud. Hetkel ei ole teada, millal Kaitseministeerium tegevusega alustab, sest teadaolevalt on Eestis 132 sõjahauda ja üle 60 000 säilme, mis asuvad väljaspool kalmistut.

Kodukant

Foto: Mirjam Abel

KULTUURIKALENDER

- **Neljapäeval, 1. septembril kell 12** toimub Huvikeskuse saalis **Kadrina Kunstidekooli avaaktus**. Ootame aktusele kõiki muusika- ja kunstiõpilasi ning soovime toetajatele toredat ja rõõmurohket uut õppeaastat!
- **Kolmapäeval, 14. septembril kell 18** toimub Hulja raamatukogus **lauamänguõhtu täiskasvanutele.**
- **Laupäeval, 17. septembril kell 12** oled oodatud Kadrina rahvamajja. Seitsmendat aastat järjest korraldab Neeruti Selts koostöös Viru Instituudiga **pärimuskonverentsi.**
- **Laupäeval, 10. septembril kell 10** avatakse Kadrina lauluväljakul **"Vanavara- ja käsitöölaat".**
- **Laupäeval, 10. septembril kell 16** toimub Kadrina laululaval **"Kihelkonnapäevad".**
- **Laupäeval, 10. septembril kell 17** toimub **"Solistide paraad".**

Raamatukogudes alates septembrikuust:

- **Hulja raamatukogu.** Reedeti kell 15.00–17.30 mängu- ja töötuba lastele.
- **Vohnja raamatukogu.** Reedeti kell 12.00–16.00 mängu- ja töötuba lastele.
- **Kihlevere raamatukogu.** Reedeti kell 15.00–17.00 mängu- ja töötuba lastele.

OLULISED TEATED

Volikogu arutas ja otsustas 29. juunil 2022

- Volikogu kinnitas Kadrina Vallavalitsuse ja tema valitseva mõju all olevate üksuste 2021. aasta konsolideeritud majandusaasta aruande.
- Volikogu kehtestas uued eluruumi alaliste kulude piirmäärad toimetulekutoetuse määramisel.
- Visiidi tegi ka Ida päästekeskuse ennetusbüroo juhataja Jaak Kirsipuu, kes andis Kadrina abivallavanemale Aarne Laasile üle maikuus omistatud päästeteenistuse aumärgi.

Kadrina valla õpetaja ja tugispetsialisti stipendium

Stipendiumit saab taotleda kahe viimase õppeaasta magistriõppe üliõpilane, kes:

- omandab õpetaja või tugispetsialisti kutset;
- kes peale õpingute lõppemist asub vähemalt kolmeks aastaks tööle Kadrina valla haridusasutusse.

2022. aastal antakse välja kuni kaks stipendiumit, mille suurus igale saajale on 200 € kuus.

- Taotlemise tähtaeg on 15. september.

Täpsem info kadrina.ee

KADRINA KESKKOOL

Esimesse klassi mineja toetus

- Esimesse klassi astuja toetust on õigus saada igal valla elanike registrisse kantud lapsel, kes on vastu võetud ja õppima asunud esimesse klassi. Taotlust saab esitada kuni 20. septembrini.
- Esimesse klassi astuja toetus koosneb koolitarvete komplektist ja 70-eurosest rahalisest toetusest.
- Kadrina Keskkooli ja Vohnja Lasteaed-Algkooli astujad saavad tarvikud kätte esimesel koolipäeval. Teiste koolide õpilased saavad tarvikud kätte vallamajast.
- Täpsema info ja taotluse vormi avaldamiseks leiad Kadrina Vallavalitsuse kodulehelt: kadrina.ee/1.-klassi-toetus

Korstnapühkija Tarmo
5664 4440

OÜ ESTEST PR
ostab metsa- ja põllumaad.
Telefon 504 5215; 514 5215,
info@est-land.ee

Korstnapühkija 5560 4046

Vigade parandus

Juunikuu Kodukandis oli eksitus ja lasteaia kroonika autor on Robin Essi. Lea Leisson jagas Essi koostatud ajaraamatus mälestusi Laulukaruselli aegadest. Väga vabandame!

Kodukant

TEHNOÜLEVAATUSKESKUS.EE
Väljavahi tee 5, Tõrremäe (Põhjakeskuse kõrval)
5358 9999
Sõiduauto al. 25.-

- Milleks meile kodus kompostimine?
- Jäätmed – mida ja kuidas tekkekohas sortida?
- Mis kompostimise käigus juhtuma hakkab?
- Milliseid kompostreid olemas on ja mida eelistada?
- Mida on vaja, et kompostimine õnnestuks – kompostri käivitamine, hooldamine, talvitumine.
- Kuidas komposti kasutada?

Kui tunned, et vajad neile küsimustele vastuseid, siis osale 30. augustil kell 19.00–20.30

BIOLAGUNEVATE JÄÄTMETE KOMPOSTIMISE VEEBIKOOLITUSEL

- Koolituse lingi leiad www.kadrina.ee avalehelt.
- Osalemine on kõigile tasuta ja järelvaadatav.

JARTEX

Miniekskavaator 2,7 tonni
- BIOPUHASTITE, SEPTIKUTE PAIGALDUS
- VEE- JA KANALISATSIOONITÖÖD
- KAEVE- JA PINNASETÖÖD
- ÜLDEHITUS
53 330 146
info@jartex.ee
www.jartex.ee

Mälestame

NIKOLA AMUR
22.10.1943 – 10.06.2022

VALVE NAARITS
2.11.1932 – 14.06.2022

IVO KALDOJA
2.08.1978 – 24.06.2022

ELLA KÜBARSEPP
4.09.1939 – 25.06.2022

HELVI TAMM
22.09.1938 – 27.06.2022

OTTO HALLIKMANN
1.08.1933 – 28.06.2022

JAAK VIDEVIK
24.05.1946 – 7.07.2022

ELMAR REINVEE
20.12.1931 – 9.07.2022

BRUNO TOOMBU
15.09.1959 – 20.07.2022

NIINA TÕLJUK
12.12.1935 – 24.07.2022

Juunikuu juubilarid

Ülo Mark	91
Evi Pihelgas	91
Milvi Valdmann	90
Ilmar Roosimägi	85
Tiiu Sakk	80
Rein Võrk	75
Annika Jaanimägi	75
Ants Gruno	70
Reet Martins	70
Tiiu Raidmaa	70
Tiia Kimber	70
Helve Hoppenstiel	70
Viivika Kruus	70
Peeter Nälk	70
Hillar Kaaristo	65
Astrid Inno	65
Hille Bremen	65
Urmas Hinno	65
Jaan Piirisalu	65
Aarne Naarits	65
Villem Lemberg	65
Guido Kärdla	60
Toomas Kaukver	60
Vladimir Järvepera	60
Endla Paat	60
Ene Sepp	60
Jelena Lett	60

Augustikuu juubilarid

Vaike Kirss	91
Hilja Tingas	91
Urve Stern	85
Vaike Mänd	80
Imbi Seppas	80
Pavel Rõbkin	80
Endel Jõe	80
Tiia Nukk	80
Toivo Lehtme	75
August Raidmaa	75
Esta Arula	75
Ain Jürgensohn	75
Enn Kupper	75
Harri Joosu	70
Raimond Stern	70
Ly-Ruth Jõemets	70
Tõnu Kirmet	65
Margus Mäekivi	65
Anu Piirisalu	65
Ülle Murula	60
Nadežda Krivonogova	60
Ivi Elhi	60
Esta Lepamets	60
Aire Mäekivi	60

Juunis registreeritud lapsed

Johann Tulp
Tiffany Võrno
Marili Rüü
Haron Uusküla
Grete Valdmann
Estelle Järvi
Maribel Kažuro

Juulis registreeritud lapsed

Adeele Murula
Säde Tursman
Lukas Sädem

1. augusti seisuga on Kadrina valla elanike arv **4870**.

NB! Kes ei soovi, et teda õnnitletakse vallalehes, palun sellest teada anda telefonil 322 5631.

Kadrina vallavalitsus tel: 322 5600 e-post: kadrina@kadrina.ee Rakvere tee 14, 45201 Kadrina www.kadrina.ee Toimetaja Gethe Rohumägi, tel 5420 0660, e-post gethe.rohumagi@kadrina.ee Trükiarv 2220 eksemplari